Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 2.09.2024 www.osw.waw.pl

Rosja: Novatek tworzy „flotę cienia” metanowców

Filip Rudnik

Według doniesień medialnych w sierpniu br. do rosyjskiego zakładu Arktyczny LNG 2 wpłynęły trzy metanowce. Z opublikowanych zdjęć satelitarnych wynika, że statki te odebrały wyprodukowany w instalacji LNG. Oznacza to rozpoczęcie eksportu przez pierwszą linię produkcyjną, którą oddano do eksploatacji w grudniu ub.r. Nałożone na projekt amerykańskie restrykcje (zob. *Rosja: redukcja mocy Arktycznego LNG 2 wskutek sankcji*) i obawy uczestników rynku przed sankcjami wtórnymi (w przypadku współpracy z rosyjskim zakładem) uniemożliwiły wcześniejszy eksport.

Statki, które odebrały produkcję z Arktycznego LNG 2, mają cechy tzw. floty cienia – należą do zarejestrowanej w indyjskim Bombaju nieznanej wcześniej firmy Ocean Speedstar Solutions, niewiadomy jest status ich ubezpieczenia, a podczas żeglugi wyłączyły transpondery. 26 sierpnia media informowały zaś, że jeden z tych metanowców zainicjował przeładunek „burta w burtę” w pobliżu wybrzeża Egiptu, co stanowi praktykę mającą na celu ukrycie pochodzenia ładunku przed jego sprzedażą w porcie docelowym. W reakcji na tworzenie rosyjskiej „floty cienia” gazowców 23 sierpnia Stany Zjednoczone nałożyły sankcje na siedem statków (w tym te, które wywiozły LNG z projektu) oraz firmę Ocean Speedstar Solutions.

Komentarz

- Pojawienie się statków gotowych do podjęcia ładunku z projektu Arktyczny LNG 2 pomimo sankcji ujawnia determinację Novateku – a także Rosjan – do uruchomienia zakładu i eksportu z niego gazu skroplonego oraz kreatywne podejście do obchodzenia istniejącego reżimu sankcyjnego. O ile zaangażowanie kilku metanowców mogących bez przeszkód zawijać do zakładu stanowi sukces koncernu i pozwala na rozpoczęcie eksportu, o tyle zapewnienie projektowi floty w skali odpowiedniej do wielkości całorocznego wywozu produkcji jest wciąż dalekie od urzeczywistnienia. Uruchomiona w grudniu ub.r. linia produkcyjna o mocy 6,6 mln t/r zakłada konieczność cumowania dla odbioru ładunku około siedmiu gazowców miesięcznie. Pozyskanie takiej liczby statków do regularnego operowania w warunkach sankcyjnych pozostaje jednak trudne z wielu względów. Po pierwsze, reżim sankcyjny zawęża możliwość odbioru LNG z tego projektu, w praktyce uniemożliwiając jego rozładunek w Europie i zmuszając do poszukiwania odbiorców w Azji. To zaś zwiększa liczbę koniecznych do obsługi projektu statków ze względu na długi czas transportu (zwyczajowo żegluga w obie strony wzdłuż wybrzeży Europy do odbiorców azjatyckich trwa około dwóch miesięcy). Po drugie, poza okresem letnim (lipiec–listopad) żegluga do i z obiektu musi odbywać się przy asyście bądź z wykorzystaniem wyłącznie specjalistycznych statków klasy lodowej. W warunkach

sankcyjnych pozyskanie jednostek zdolnych do kruszenia pokrywy lodowej jest utrudnione, a rosyjskie stocznie nie są w stanie dostarczyć ich w odpowiedniej liczbie. Po trzecie, relatywnie niewielka liczba metanowców na świecie ułatwia ich wyśledzenie i nałożenie na nie sankcji, o czym świadczy szybka reakcja USA na proceder łamania reżimu oraz ukaranie okrętów zaangażowanych w eksport z Arktycznego LNG 2.

- Liczba metanowców niezbędnych do miesięcznego odbioru ładunku z Arktycznego LNG 2 może wzrosnąć nawet do 14–15 ze względu na zaplanowane na początek 2025 r. uruchomienie drugiej linii produkcyjnej. Instalacja platformy z całością komponentów skraplających – przetransportowanej z miejsca konstrukcji niedaleko Murmańska – rozpoczęła się w docelowej lokalizacji na Półwyspie Gydańskim w połowie sierpnia. Nie powinno to być jednak interpretowane jako znak, że Novatek jest pewien rychłego rozwiązania problemów logistycznych – w momencie nałożenia sankcji na zakład linia produkcyjna znajdowała się już w zaawansowanym stadium konstrukcji i nie sposób było zrezygnować z ukończenia nad nią prac. Sankcje zmusiły natomiast Rosjan do ograniczenia swoich ambicji, o czym świadczą doniesienia dotyczące losu trzeciej linii produkcyjnej. Według informacji pozyskanych przez rosyjskie media oddanie jej do eksploatacji opóźni się o dwa lata – z 2026 na 2028 r., wcześniej sugerowano nawet całkowite zaniechanie jej uruchomienia. Co więcej, w lipcu br. informowano również o zmniejszeniu planowanej zdolności produkcyjnej innego projektu Novateku – Murmańskiego LNG – z wcześniej deklarowanych 20 mln t/r do 13,8 mln t/r (instalacja znajduje się w fazie projektowej).

- Szybkość, z jaką zidentyfikowano i ukarano metanowce zaangażowane w wywóz produkcji z zakładu Arktyczny LNG 2, wskazuje na to, że Waszyngton priorytetowo traktuje pokrzyżowanie Moskwie planów dalszego rozwoju sektora LNG. Biorąc pod uwagę skalę trudności, z którymi borykają się Rosjanie – zarówno na poziomie technologicznym, jak i logistycznym – można z dużym prawdopodobieństwem zakładać, że nie uda im się osiągnąć planowanego potencjału eksportu w wysokości 100 mln ton LNG rocznie w 2030 r. Obecnie dysponują oni nominalną zdolnością produkcyjną wynoszącą ok. 36 mln t/r. Przy założeniu oddania do użytku przed końcem 2028 r. drugiej i trzeciej linii Arktycznego LNG 2 (inne projekty znajdują się w fazie projektowej) moce wzrosną do poziomu blisko 50 mln t/r. Niewiadomą pozostaje jednak to, czy do tego czasu uda się Rosjanom zbudować wystarczającą flotę metanowców z odpowiednią klasą lodową, tak aby móc w pełni wykorzystywać nowe moce eksportowe.